

Andrea Portes

LIBERTY

HOE

IK

EEN

(best wel goede)

SPION

WERD

Vertaling Angelique Verheijen

HarperCollins

Voor dit boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC™ ten behoeve van verantwoord bosbeheer.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green

HarperCollins Young Adult is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam

Copyright © 2017 Andrea Portes
Oorspronkelijke titel: *Liberty*
Copyright Nederlandse vertaling: © 2018 HarperCollins Holland
Vertaling: Angelique Verheijen
Omslagontwerp: Sarah Nichole Kaufman
Bewerking: Véronique Cornelissen
Omslagbeeld: Getty Images
Zetwerk: Mat-Zet B.V., Soest
Druk: CPI Books GmbH, Germany

Verantwoording gedicht 'Ga in die nacht niet al te licht', Dylan Thomas. Vertaling Paul Claes, uit, Paul Claes, *De meesters. Wereldpoëzie van twintig eeuwen*, Gent: Poëzie-Centrum 2008

ISBN 978 94 027 0052 7
ISBN 978 94 027 5391 2 (e-book)

NUR 285
Eerste druk januari 2018

Originele uitgave verschenen bij HarperCollins Publishers LLC, New York, U.S.A.
Deze uitgave is uitgegeven in samenwerking met HarperCollins Publishers LLC
HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises Limited
® en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met ® zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle in dit verhaal voorkomende personen zijn ontleend aan de fantasie van de schrijver. Elke gelijkenis met bestaande personen berust op toeval.

1

Ik zal mijn verhaal nu toch wel mogen vertellen? Ik bedoel, er zijn een paar dingen die ik misschien beter weg kan laten, al was het maar om iedereen een beter gevoel te geven. Om de illusie dat de wereld fantastisch is niet in rook op te laten gaan, of zoiets.

Maar misschien heeft het helemaal geen zin om de dingen mooier voor te stellen dan ze zijn. Misschien moet ik gewoon alles op tafel leggen, zodat je zelf kunt beslissen of je het wilt accepteren zoals het is, of dat je het liever niet wilt zien en wegloopt. Dat is uiteindelijk jouw keuze.

Mensen zien een heleboel dingen niet meer, iedere dag weer. Ga maar na. Je ziet niet meer hoe vaak je op straat langs een zwerver loopt, voor de Starbucks, in het park, op de stoep. Of hoe vaak de politie een zwarte kerel oppakt, of een bruine kerel, of een kerel met ieder ander kleurtje dan wit. Je doet gewoon net of je dat niet ziet.

En op een dag vergeet je dat je de hele tijd doet alsof je van alles niet ziet. Dat gebeurt onbewust. Het is ruis. Het is normaal.

Maar heel af en toe komt er iets of iemand voorbij, en dan krijg je een schok. Je wordt ineens wakker. En plotseling zie je alles weer.

Dat is het moment waarop je een keuze moet maken. Ga ik

terug? Of blijf ik kijken? Want als ik blijf kijken, naar die onrechtvaardigheid hier pal voor mijn neus, dan zal ik er uiteindelijk misschien iets aan moeten doen.

Luister, ik wil geen levens veranderen of zoiets. Ik probeer gewoon een verhaal te vertellen. Maar toch vraag ik... Wat ik vraag is het volgende. Mag ik het gewoon vertellen? Mag ik vertellen wat er is gebeurd?

Als ik het vertel, moet je er goed op passen, oké? Je hoeft er alleen maar goed op te passen.

2

Oké, we moeten natuurlijk eerst het een en ander bespreken. Je wilt waarschijnlijk weten wie je voor je hebt. Je weet wel, ondergetekende. De persoon die zomaar je leven binnendringt.

Ik ben een expat. Of eigenlijk niet echt, ik ben meer het kind van twee expats. Mijn expat-status is me dus opgedrongen.

Maak je geen zorgen, ik neem het ze niet kwalijk. Ik zou niet boos op ze kunnen zijn al zou ik willen.

Ze zijn dood.

Ze zijn waarschijnlijk dood. Niemand weet het zeker.

Daar komen we later op terug. En je hoeft geen medelijden met me te hebben. Ik kan het nauwelijks opbrengen om dit tegen mensen te vertellen, want alleen de ongeruste blikken die ik krijg, zijn al reden genoeg om naar de dichtstbijzijnde kroeg te rennen. Ik meen het.

Doe me dus een lol. Probeer niet hysterisch te worden als ik je vertel wat er is gebeurd.

Het begon allemaal met iets heel stoms. Iets heel banaals. Het begint altijd met iets stoms. Iets waarvan je nooit zou denken dat het gevolgen zou hebben, iets waar je niet eens bij nadacht.

In films weet je altijd precies wanneer het cruciale moment is aangebroken. De muziek zwelt aan. De camera duikt erbovenop.

De ster kijkt verwonderd op. En je weet het. Dít is het cruciale moment. Het leven zal hierna nooit meer hetzelfde zijn.

Maar in het echt gaat het niet zo. In het echt haal je je schou-
ders op over iets wat je deed en toen gebeurde er dát en daarna
gebeurde er weer wat anders. Je weet pas wat het cruciale moment
was als je terugkijkt en denkt: o shit, dat was het dus. Hoe kan ik
dat nu gemist hebben?

Ergens is het om gek van te worden. Het is allemaal zo wille-
keurig.

Zoals dit voorvalletje. Dit voorval waardoor mijn hele leven
veranderde.

Wil je weten wat het was?

Applebee's.

Om precies te zijn het Applebee's-restaurant naast de snelweg
Interstate 99, net buiten Altoona. Dat is in Pennsylvania, voor het
geval je niet precies weet waar Altoona ligt. Dit is de plek waar het
lot me terecht liet komen op die gelukkige, onschuldige lentedag
in april 2015. Ik reed terug uit Pittsburgh, luisterde naar de Majical
Cloudz en bemoeide me met mijn eigen zaken toen er iets dood-
gewoons gebeurde: ik moest plassen. Ik moest plassen, en er zat
niets anders op dan te stoppen in dat godvergeten oord, dat, laten
we er niet omheen draaien, ook nog eens midden in de Appalachen
ligt.

Inderdaad. Midden in de bergen van Boerenpummelstan. De eni-
ge tent die open was en er niet uitzag alsof ze me zouden kidnappen
en opsluiten in een door een koelkast afgesloten kelder was de
Applebee's, in de Logan Valley Mall van Altoona. (WIJ ZIJN TROTS OP
ONZE SPECIALE HAPPY HOUR-AANBIEDING: EEN BROODJE WARM
VLEES MET CHILISAUS!) Doodnormaal toch? Maar vergis je niet, als
ik de afslag van die Applebee's op twee uur afstand van Pittsburgh
voorbij was gereden, dan was dit allemaal nooit gebeurd.

Wat deed ik in Pittsburgh? Mijn ouders hebben me zo opgevoed dat ik altijd vanzelfsprekend de linkse rakker uithang. Ken je het type dat iedereen irriteert door tijdens een etentje over uitstervende ijsbeertjes te beginnen, of over *#blacklivesmatter*, of dat zich oprecht druk maakt over slavernij in de Aziatische zeevaart? Ja. Ik ben er dus zo eentje, een onruststoker.

Mijn ouders hebben dat niet gedaan omdat ze wilden dat iedereen zich de hele tijd aan mij zou ergeren. Ze hadden het ook prima gevonden als ik een schuimbekkende conservatief was geworden. Dat mocht ik helemaal zelf weten, omdat mijn ouders van die typische liberale suikerklontjes zijn/waren die geloven in het idiote idee dat je mag worden wat je zelf wil.

Ze zijn/waren journalisten. Heel goede journalisten. Ze hielden samen altijd van die flirterige wedstrijdjes over wie de meeste persprijzen had gewonnen en wie een stuk in *The New York Times* kon krijgen en wie kans maakte op de National Book Award (mijn moeder won hem vier jaar geleden, en daarna heeft ze hem twee maanden lang overal mee naartoe gesleept). Maar we beginnen nog even niet over mijn ouders, want ik wil nog niet gaan huilen. Ik wil je alleen vertellen waarom ik in Pittsburgh moest zijn.

In Pittsburgh is de Carnegie Mellon University gevestigd, en daar hebben ze een bekroonde robotica-afdeling. Ik wil je geen angstaanval bezorgen door uit te weiden over wat ze daar ontwerpen, dus ik zeg alleen dat ik het met eigen ogen wilde zien, dat ik aantekeningen wilde maken, met de ontwerpers wilde praten en erover wilde schrijven in mijn afstudeerscriptie over kunstmatige intelligentie. De voorlopige werktitel is: *Kunstmatige intelligentie: onsterfelijkheid voor de mensheid of het monster van Frankenstein?* Oké, daar kunnen we het later nog wel eens over hebben.

Het probleem is dat ik nog steeds een mens ben met menselijke

functies, en dat ik daarom naar een menselijke wc moest in een menselijk restaurant met de naam Applebee's.

Dat had een eitje moeten zijn. Even een snelle stop. Simpel.

Maar het zit zo... daarbinnen waren een heleboel gezinnen. Schattige gezinnen met kleine kinderen. De kinderen tekenden met kleurpotloden op de papieren placemats die ze uitdelen om te zorgen dat de kleintjes aan tafel blijven zitten en niet gaan rondrennen zodat de serveersters over ze struikelen. Er waren baby's en peuters, en jongetjes van vijf in Batman-T-shirts. Er was zelfs een klein meisje in een *Frozen*-jurk. Zomaar, het was niet eens Halloween. Dat mag van mij, schatje, verkleed je zo vaak je wilt als Elsa. Laat het vooral niet los.

Het had dus hartstikke gezellig moeten zijn, met al die families.

Behalve dan dat ik, toen ik van het toilet kwam, aan de gezichten van de moeders had kunnen zien dat er iets niet klopte. Er was iets helemaal mis. De moeders maakten zich zorgen. De moeders waren in paniek, maar probeerden het niet aan hun kinderen te laten merken. Alle moeders weten dat je je moet inhouden als de kinderen erbij zijn, omdat je ze anders de stuipen op het lijf jaagt.

En dus kijk ik rond. Ik probeer te ontdekken waarom ze zich zo druk maken. Ik vind het rot voor ze, want moeders hebben het al zwaar genoeg. Probeer maar eens voor kinderen te zorgen. Ik heb één keer gebabysit en daarna moest ik een week bijslapen.

En dan zie ik het. Of, om precies te zijn, ik zie zé. De mannen. Het zijn er twee.

Laten we ze Hotdog en Hamburger noemen. Waarom noemen we ze Hotdog en Hamburger? Omdat de ene lang is en twee kilo weegt, en de andere klein is en eerder richting tweehonderd kilo gaat. Maar dat is niet wat er mis is met die twee. Niet zo lullig doen.

Dit is wat er mis is: ze staan daar gewoon met z'n tweeën, eentje in een jack met de zuidelijke vlag en eentje in een Slayer-t-shirt. Ze hebben allebei een matje in hun nek. Ze hebben zich allebei gesneden bij het scheren. En nee, ook dat is niet wat er mis met ze is. Niet zo oppervlakkig doen.

Wat er mis is, is dat ze allebei een aanvalsgeweer bij zich hebben, een AK-47, die op hun rug hangt alsof ze in de Applebee's in Irak zijn (en die bestaat niet). Voor de zekerheid hebben ze ieder ook nog een pistool, in een holster.

Ik durf te wedden dat ze je zouden kunnen zeggen hoe trots ze op hun wapens zijn als je ze zou aanspreken. Ze zijn ronduit VERLIEFD op hun geweren! Maar je krijgt de tijd niet om met ze te praten.

Op dit moment zijn ze die arme manager van de Applebee's aan het kwellen, een man die eruitziet als een jongere versie van Ned Flanders uit *The Simpsons*. Het gesprek gaat zo:

‘Meneer, ik moet u vragen om weg te gaan. Er zijn hier gezinnen met kinderen en die kunnen zo niet rustig eten.’

De moeders staan er zorgelijk bij, en iedereen buigt naar voren. Eén moeder gaat weg; ze drijft haar kinderen naar de uitgang, haar armen beschermend om ze heen. Ik kan het haar niet kwalijk nemen. De meeste andere moeders kijken angstig rond. Ze willen weten waar de obers uithangen, want zij willen ook weg. Er lijkt vandaag geen enkele vader aanwezig te zijn. Misschien zijn ze allemaal aan het werk. Het is tenslotte dinsdagochtend elf uur.

Hotdog en Hamburger beantwoorden het verzoek met een gelamineerd kaartje. Ik loer over hun schouders. O, een kopie van de grondwet. Logisch.

Hamburger neemt de leiding: ‘Het is mijn door God gegeven recht om hier te zijn. En ik heb ook het recht om wapens te dragen. Voor zover ik weet, is dit nog steeds een vrij land.’

Hotdog doet ook een duit in het zakje: 'Zo is dat, onze voorouders hebben dat recht voor ons veroverd.'

Ik weet zeker dat de pioniers enorm in hun sas zouden zijn geweest met dit duo.

Er vertrekken nog meer verschrikte moeders.

En ik kan het niet helpen. Dit is iets wat ik niet zou moeten doen, maar ik doe het toch. Ik ben nooit goed geweest in sociale regels. Ik ga me ermee bemoeien.

'Goedemiddag, Hotdog en Hamburger! Ik denk dat het tijd wordt dat jullie deze zaak verlaten.'

3

Ik geloof dat ik ben vergeten te vertellen dat ik een meter zevenenvijftig lang ben, muizig bruin haar heb en dat mijn huid een kleurtje heeft dat het midden houdt tussen papier en de binnenkant van een aardappel. Bovendien heb ik ondergewicht vanwege iets wat de dokter een ‘dissociatieve stoornis’ noemt. Het komt erop neer dat ik me niet realiseer dat ik een lichaam heb, en dat dat lichaam door mij gevoed dient te worden.

Ik ben dus niet bepaald groot. En echt stoer zie ik er ook al niet uit. En ik ben midden in de Appalachen.

Je kunt je dus wel voorstellen hoe ze naar me kijken. Echt lachen kun je het niet noemen, het heeft eerder iets ongelovigs.

Iets zoals: *wat denkt die fokking kabouter dat ze aan het doen is?*

Iets als: *sta je me voor de gek te houden, piepkuiken?*

Inmiddels staat iedereen naar ons te staren. De moeders, de ouders, zelfs de kleintjes. Kleine opgetogen kindergezichten. En ik moet ze allemaal beschermen. Geen idee waarom ik denk dat dat mijn taak is, maar om de een of andere reden vind ik dat gewoon.

Ergens lijkt dit allemaal ook niet echt. Alsof ik op het moment dat ik mijn mond opendeed een parallel universum ben binnengestapt.

‘Maak je godverdomme een grapje?’ Dat zegt Hamburger. Hij is de leider.

‘Heren, en ik weet dat dat woord niet zo toepasselijk is bij jullie, ik heb liever niet dat er gevloekt wordt waar de kinderen bij zijn. De meeste zijn onder de vijf en zouden niet blootgesteld moeten worden aan dit soort smakeloosheid. Maar het punt dat ik eigenlijk wil maken is *dat ik wil dat u dit restaurant verlaat*.’

‘Ben je high of zo?’ Dat was Hotdog. Hij is duidelijk het brein van deze operatie.

‘Ik tel tot drie.’

Hamburger zegt: ‘Nee, ik tel tot drie, snoezepoes. Wat zeg je daarvan?’ Hij trekt zijn pistool en richt het op mij.

Wow, dat loopt snel uit de hand.

Ik richt me tot Ned, de manager. ‘Jij hebt dit ook gezien, hè? Gewapende overval?’

Ned slikt alleen maar diep.

Ik draai me weer om naar het barbecue-duo. ‘Of mijn poes snoezig is, gaat je niks aan. En bovendien heb ik een dissociatieve stoornis. Weet je wat ik voel als jij een pistool op me richt? Voor mij is het dan net alsof je op een vreemde staat te mikken. Begrijp je me?’

Ze hebben geen idee wat ze daarvan moeten denken.

En wie zou dat wel weten? Stel je voor dat je van buitenaf naar jezelf staat te kijken. Alsof je een vlieg op het plafond bent die zichzelf in de gaten houdt. En op dit moment, terwijl ik onder schot word gehouden in de Applebee’s van Altoona, overheerst bij mij het gevoel dat ik naar mezelf kijk. ‘Ik geef jullie een laatste kans om te vertrekken.’

Ze blijven gewoon staan.

‘Weet je het zeker? Ik wil jullie echt niet voor schut zetten waar zo veel mensen bij zijn. Hoewel jullie eerlijk gezegd jezelf al

voor schut hebben gezet door vuurwapens mee te nemen naar Applebee's.'

'Hou je rotkop, stomme bitch.'

De loop van het pistool wijst nog steeds naar mij en is nauwelijks een halve meter van me verwijderd.

'Oké. Je gaat dus gewoon door met dat gevloek. Nogmaals, diep vanbinnen ben ik een pacifist, dus –'

'Stik erin, hippie.'

'Zullen we aftellen? EEN...'

De manager en de serveersters kijken elkaar aan en laten zich achter de balie door hun knieën zakken.

'TWE...'

De moeders schermen hun kinderen af en duwen ze naar achteren, waar de tafels staan.

'TWEËNHALF.'

De mannen grinniken. Ze vinden dit belachelijk. Ze denken dat ik tijd sta te rekken.

Drie halen we niet.

Als Hamburger had geweten waar hij mee bezig was, zou hij me nooit van zo dichtbij met dat pistool bedreigd hebben. De afstand is zo klein, dat ik het kan vastpakken, zijn hand naar achteren kan draaien en het op hem kan richten. Hiervoor gebruik ik de oeroude Filipijnse vechtkunst *Eskrima*, die hij kennelijk niet beheerst. En hij heeft geen idee hoe goed ik erin ben.

Geef toe, jij wist dat ook niet. Het is niet iets waar ik over opschep, dat zou suf zijn. Laten we het erop houden dat mijn moeder tijdens mijn jeugd een obsessie had opgevat voor thaiboksen, jiu-jitsu, Eskrima en de goeie ouwe karatesport. En dus zat er voor mijn vader en mij niets anders op dan ook geobsedeerd te raken.

Hotdog en Hamburger kunnen hier niets aan doen. Ik zie er niet uit alsof ik de zwarte band heb.

Hotdog probeert me van achteren vast te pakken, maar dat is voor mij de perfecte positie om hem over mijn rug te laten rollen en tegen de vloer te smijten. Tijdens de training is dat letterlijk de plek waar degene met wie je oefent op de mat moet gaan staan.

BONK.

Daar gaat zijn AK-47. Het geweer valt op de vloer, maar gaat godzijdank niet af. Ik weet het net op tijd vast te grijpen, en zie dat Hamburger met het volle gewicht van zijn barbecuebuik op me af komt denderen. Een afschrikwekkend vooruitzicht, dat kan ik niet ontkennen, maar ik gebruik de kracht van een leven vol donuts tegen hem en stap gewoon op het laatste moment opzij. Hij gebruikt zijn eigen gewicht om in volle vaart de kauwgomballenautomaat te rammen.

Best wel vernederend. Als dit niet zulke klootzakken waren, zou ik het sneu voor ze vinden. Maar laten we niet vergeten wie die AK-47's heeft meegenomen naar Applebee's.

Hamburger heeft zijn gezicht opengehaald aan de kauwgomballenautomaat, het zit onder het bloed. Ook zijn neus is er niet best aan toe en die was al niet fraai. Dit is een fantastisch moment om ook Hamburgers AK-47 af te pakken, want die vormt in combinatie met zijn blinde razernij een ernstig gezondheidsrisico.

In het spiegelende glas van de kauwgomballenautomaat zie ik dat Hotdog opstaat. Hij komt van achteren op me af.

Snap je het nu? Als ik niet vanaf het plafond zou toekijken, zou ik doodsbang zijn.

Het handige van geweren is dat je altijd de kolf nog kunt gebruiken, en dat doe ik dus. Ook Hotdog ligt nu bloedend op de grond.

Hamburger lijkt nog steeds in shock. Hotdog vloekt zachtjes. Samen liggen ze te spartelen op de vloer voor de balie.

Dat is dus wat er gebeurd is.

Het personeel, de manager en de moeders staren me aan alsof ik van Pluto kom. Dit zagen ze niet aankomen.

Een van de vijfjarigen verbreekt de stilte, het jochie in het Batman-shirt. 'Zag je dat, mama? Dat was loeigaaf!'

De moeder staat zichzelf een opgelucht lachje toe.

Ik haal de munitie uit beide geweren en geef alles los van elkaar aan Ned Flanders.

'Bedankt dat ik uw toilet mocht gebruiken,' zeg ik. 'Trouwens, misschien kunt u een luchtdroger installeren, want daarmee dringt u het verbruik van papieren handdoekjes terug en bespaart u geld. Iets om over na te denken.'

Ik stap over Hotdog en Hamburger heen en geef ze een tik in het gezicht met hun gelamineerde grondwet, die ik van de grond heb opgeraapt. 'Ik weet zeker dat George Washington vandaag trots op jullie is.'

Dat was alles. Ik loop naar buiten en laat de Applebee's van Altoona, Pennsylvania achter me.

Ik weet zeker dat de mensen daarbinnen het gevoel hebben dat ze gedroomd hebben. Maar dat geeft niet, want zoals je weet, voelde het voor mij net zo. Dat is mijn probleem. Of mijn 'crisis/kans', zoals mijn moeder zou zeggen.

Maar ik moest iets doen. Ik haat vuurwapens. En het enige wat ik nog meer haat dan vuurwapens, zijn vuurwapens in de buurt van kleine kinderen.

Waarschijnlijk hebben mijn sterke gevoelens over dit onderwerp alles te maken met die dissociatieve stoornis. Het is allemaal terug te voeren naar een bepaald stukje van de hersenen, dat zich voornamelijk bezig lijkt te houden met dagdromen en obsessies. En natuurlijk met het uitbroeden van de meest pessimistische scenario's, ook wel piekeren genoemd. Het komt allemaal voort uit hetzelfde hersengebiedje. Zo zie je maar, je krijgt niets voor niks.

Maar weet je wat het belangrijkste is? Het belangrijkste is dat ik niet wist dat het hele incident met een camera is opgenomen. Ik had geen idee. En ik kon al helemaal niet vermoeden dat dat filmpje het verloop van de rest van mijn leven zou veranderen.